

Namık Kemal Üniversitesi
Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi
Journal of Tekirdag Agricultural Faculty

An International Journal of all Subjects of Agriculture

Sahibi / Owner

Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Adına
On Behalf of Namık Kemal University Agricultural Faculty

Prof.Dr. Ahmet İSTANBULLUOĞLU
Dekan / Dean

Editörler Kurulu / Editorial Board

Başkan / Editor in Chief

Prof.Dr. Türkan AKTAŞ
Ziraat Fakültesi Biyosistem Mühendisliği Bölümü
Department Biosystem Engineering, Agricultural Faculty
taktas@nku.edu.tr

Üyeler / Members

Prof.Dr. M. İhsan SOYSAL	Zootekni / Animal Science
Prof.Dr. Servet VARIŞ	Bahçe Bitkileri / Horticulture
Prof.Dr. Temel GENÇTAN	Tarla Bitkileri / Field Crops
Prof.Dr. Sezen ARAT	Tarımsal Biyoteknoloji / Agricultural Biotechnology
Prof.Dr. Aydın ADİLOĞLU	Toprak Bilimi ve Bitki Besleme / Soil Science and Plant Nutrition
Prof.Dr. Fatih KONUKCU	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering
Doç.Dr. İlker H. ÇELEN	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering
Doç.Dr. Ömer AZABAĞAOĞLU	Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics
Doç.Dr. Mustafa MİRİK	Bitki Koruma / Plant Protection
Doç.Dr. Ümit GEÇGEL	Gıda Mühendisliği / Food Engineering
Yrd.Doç.Dr. Harun HURMA	Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics
Araş.Gör. Eray ÖNLER	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering

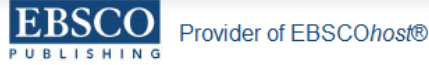
İndeksler / Indexing and abstracting

CABI tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in CABI

DOAJ tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in DOAJ

EBSCO tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in EBSCO

FAO AGRIS Veri Tabanında İndekslenmektedir / Indexed by FAO AGRIS Database

INDEX COPERNICUS tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in INDEX COPERNICUS

TUBİTAK-ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı (TVBBVT) Tarafından taranmaktadır / Indexed by TUBİTAK-ULAKBİM Agriculture, Veterinary and Biological Sciences Database

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi NKÜ Ziraat Fakültesi 59030 TEKİRDAĞ

E-mail: ziraatdergi@nku.edu.tr
Web adresi: http://jotaf.nku.edu.tr
Tel: +90 282 250 20 00

ISSN: 1302-7050

Danışmanlar Kurulu / Advisory Board

Bahçe Bitkileri / Horticulture

- Prof. Dr. Ayşe GÜL** Ege Üniv., Ziraat Fak., İzmir
Prof. Dr. İsmail GÜVENÇ Kilis 7 Aralık Üniv., Ziraat Fak., Kilis
Prof. Dr. Zeki KARA Selçuk Üniv., Ziraat Fak., Konya
Prof. Dr. Jim HANCOCK Michigan State University, USA

Bitki Koruma / Plant Protection

- Prof. Dr. Cem ÖZKAN** Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Yeşim AYSAN Çukurova Üniv., Ziraat Fak., Adana
Prof. Dr. Ivanka LECHAVA Agricultural University, Plovdiv-Bulgaria
Dr. Emil POCSAI Plant Protection Soil Conser. Service, Velenca-Hungary

Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering

- Prof. Bryan M. JENKINS** U.C. Davis, USA
Prof. Hristo I. BELOEV University of Ruse, Bulgaria
Prof. Dr. Simon BLACKMORE The Royal Vet.&Agr. Univ. Denmark
Prof. Dr. Hamdi BİLGİN Ege Üniv.Ziraat Fak. İzmir
Prof. Dr. Ali İhsan ACAR Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara
Prof. Dr. Ömer ANAPALI Atatürk Üniv., Ziraat Fak. Erzurum
Prof. Dr. Christos BABAJIMOPOULOS Aristotle Univ. Greece
Dr. Arie NADLER Ministry Agr. ARO, Israel

Gıda Mühendisliği / Food Engineering

- Prof.Dr.Evgenia BEZIRTOGLOU** Democritus University of Thrace/Greece
Assoc.Prof.Dr.Nermina SPAHO University of Sarajevo/Bosnia and Herzegovina
Prof. Dr. Kadir HALKMAN Ankara Üniv., Mühendislik Fak., Ankara
Prof. Dr. Atilla YETİŞEMİYEN Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara

Tarımsal Biyoteknoloji / Agricultural Biotechnology

- Prof. Dr.İskender TIRYAKI** Çanakkale Üniv., Ziraat Fak., Çanakkale
Prof. Dr. Khalid Mahmood KHAWAR Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof.Dr. Mehmet KURAN Ondokuz Mayıs Üniv., Ziraat Fak., Samsun
Doç.Dr.Tuğrul GİRAY University of Puerto Rico, USA
Doç.Dr.Kemal KARABAĞ Akdeniz Üniv., Ziraat Fak., Antalya
Doç. Dr. İsmail AKYOL Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv., Ziraat Fak., Kahramanmaraş

Tarla Bitkileri / Field Crops

- Prof. Dr. Esvet AÇIKGÖZ** Uludağ Üniv., Ziraat Fak., Bursa
Prof. Dr. Özer KOLSARICI Ankara Üniv., Ziraat Fak., Adana
Dr. Nurettin TAHSİN Agriculture University, Plovdiv-Bulgaria
Prof. Dr. Murat ÖZGEN Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Doç. Dr. Christina YANCHEVA Agriculture University, Plovdiv-Bulgaria

Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics

- Prof. Dr. Faruk EMEKSİZ** Çukurova Üniv., Ziraat Fak., Adana
Prof. Dr. Hasan VURAL Uludağ Üniv., Ziraat Fak., Bursa
Prof. Dr. Gamze SANER Ege Üniv., Ziraat Fak., İzmir
Prof. Dr. Alberto POMPO El Colegio de la Frontera Norte, Meksika
Prof. Dr. Şule IŞIN Ege Üniv., Ziraat Fak., İzmir

Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü / Soil Sciences And Plant Nutrition

- Prof. Dr. M. Rüştü KARAMAN** Yüksek İhtisas Üniv., Ankara
Prof. Dr. Metin TURAN Yeditepe Üniv., Müh. ve Mimarlık Fak. İstanbul
Prof. Dr. Aydın GÜNEŞ Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Hayriye İBRİKÇİ Çukurova Üniv., Ziraat Fak., Adana
Doç. Dr. Josef GORRES The University of Vermont, USA
Doç. Dr. Pasquale STEDUTO FAO Water Division Italy

Zootekni / Animal Science

- Prof. Dr. Andreas GEORGOIDUS** Aristotle Univ., Greece
Prof. Dr. Ignacy MISZTAL Breeding and Genetics Universit of Georgia, USA
Prof. Dr. Kristaq KUME Center for Agricultural Technology Transfer, Albania
Dr. Brian KINGHORN The Ins. of Genetics and Bioinf. Univ. of New England, Australia
Prof. Dr. Ivan STANKOV Trakia University, Depart. of Animal Science, Bulgaria
Prof. Dr. Muhlis KOCA Atatürk Üniv., Ziraat Fak., Erzurum
Prof. Dr. Gürsel DELLAL Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Naci TÜZEMEN Kastamonu Üniv., Mühendislik Mimarlık Fak., Kastamonu
Prof. Dr. Zlatko JANJEČIĆ University of Zagreb, Agriculture Faculty, Hırvatistan
Prof. Dr. Horia GROSU Univ. of Agricultural Sciences and Vet. Medicine Bucharest,Romanya

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

F. Pehlevan, M. Özdoğan Bazı Alternatif Yemlerin Besin Madde İçeriğinin Belirlenmesinde Kimyasal ve Yakın Kızılötesi Yansıma Spektroskopisi Metotlarının Karşılaştırılması Comparison Between Chemical and Near Infrared Reflectance Spectroscopy Methods for Determining of Nutrient Content of Some Alternative Feeds	1-10
D. Katar, Y. Arslan, İ. Subaşı, R. Kodaş, N. Katar Bölünerek Uygulanan Azotlu Gübrelerin Aspir (<i>Carthamus tinctorius</i> L.) Bitkisinde Verim ve Verim Unsurları Üzerine Etkisi Effect of Nitrogen Fertilizers Applied by Dividing on Yield and Yield Components of Safflower (<i>Carthamus tinctorius</i> L.).....	11-20
S. Çelen, T. Aktaş, S. S. Karabeyoğlu, A. Akyıldız Zeytin Pirinasının Mikrodalga Enerjisi Kullanılarak Kurutulması ve Uygun İnce Tabaka Modelinin Belirlenmesi Drying of Prina Using Microwave Energy and Determination of Appropriate Thin Layer Drying Model.....	21-31
Ü. Karık Ege ve Batı Akdeniz Florasındaki Anadolu Adaçayı (<i>Salvia fruticosa</i> Mill.) Populasyonlarının Bazı Verim ve Kalite Özellikleri Some Morphological, Yield and Quality Characteristics of Anatolian Sage (<i>Salvia fruticosa</i> Mill.) Populations in Aegean and West Mediterranean Region.....	32-42
Y. Bayram, M. Büyük, C. ÖZASLAN, Ö. Bektaş, N. Bayram, Ç. Mutlu, E. ATEŞ, B. Bükün New Host Plants of <i>Tuta absoluta</i> (Meyrick) (Lepidoptera: Gelechiidae) in Turkey Türkiye’de <i>Tuta absoluta</i> (Meyrick) (Lepidoptera: Gelechiidae)’nin Yeni Konukçu Bitkileri	43-46
B. Atmaca, D. Boyraz Tekirdağ Merkez İlçesi Kıyı Şeridindeki Doğal Drenaj Ağındaki Toprakların Zemin Mühendisliği Özelliklerinin Değerlendirilmesi The Assessment of Ground Engineering Properties of Soils in The Natural Drainage Network in The Coastal Line of Tekirdag Central District.....	47-56
T. Cengiz, S.Doğtaş İlköğretim Çağındaki Çocukların Açık Yeşil Alan Kullanım Alışkanlıklarının Belirlenmesi: Çanakkale Örneği Determination of The Public Green Space Usage Habits of Elementary Age Children: Sample of Çanakkale	57-66
F. Eryılmaz Açıkgöz, T. Aktaş, F. Hastürk Şahin Komatsuna (<i>Brassica Rapa</i> L. Var. <i>Perviridis</i>) Bitkisine Ait Bazı Fiziko-Mekanik ve Yapısal Özelliklerin Belirlenmesi Determination of Some Physico-Mechanical and Structural Features of Komatsuna (<i>Brassica rapa</i> L. var. <i>perviridis</i>) ...	67-77
Ö. C. Niyaz, Ni Demirbaş Identifying The Factors Affecting Fresh Fruit Production and Marketing in Canakkale-Turkey Türkiye’nin Çanakkale İlinde Yaş Meyve Üretim ve Pazarlamasını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi	78-85
S. Işık, A. Adiloğlu Kocaeli İli İzmit İlçesi Park ve Bahçelerindeki Bazı Süs Bitkilerinin Beslenme Durumlarının Bitki Analizleriyle Belirlenmesi Determination of Nutrient Status of Some Ornamental Plants with Plant Analysis in Public Garden of İzmit District, Kocaeli	86-91
İ. Kocaman, A. İstanbulluoğlu, H.C. Kurç, G. Öztürk Edirne-Uzunköprü Yöresindeki Tarımsal İşletmelerde Ortaya Çıkan Hayvansal Atıkların Oluşturduğu Çevresel Sorunların Belirlenmesi Investigation of Environmental Problems in Farms Caused by Animal Wastes in Agribusiness of Edirne-Uzunköprü Region	92-98
O. Yorgancılar, I. Kutlu, A. Yorgancılar, P. Uzun Anther Culture Response to Different Media in F2 Progenies of Bread Wheat (<i>Triticum aestivum</i> L.) The Effect of Ekmeklik Buğdayın (<i>Triticum aestivum</i> L.) F2 Dölllerinin Farklı Ortamlarda Anter Kültürüne Tepkisi	99-109
S. Adiloğlu, M.T. Sağlam Tekirdağ İli Topraklarının Krom ve Nikel İçerikleriyle Bazı Fizikokimyasal Özellikleri Arasındaki İstatistiksel İlişkiler Some Statistical Relationships Between Chrome and Nickel Contents and Some Physicochemical Properties of Tekirdağ Province Soils.....	110-119

İlköğretim Çağındaki Çocukların Açık Yeşil Alan Kullanım Alışkanlıklarının Belirlenmesi: Çanakkale Örneği

T. Cengiz*

S. Doğtaş

*Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
cengiztulay@yahoo.com

Yoğun ve hızlı tempolu kent yaşamı çocukların doğal çevreler ile bağlantılarının kopmasına neden olmakta ve yetişkinler gibi onlar da daha çok iç mekânlarda zaman geçirmeye yönelik pasif hayat tarzlarını gittikçe daha çok benimsemektedirler. Oysaki dış mekânda açık-yeşil alanlarda zaman geçirmenin ve aktivitelere katılmanın fiziksel ve ruhsal gelişim üzerine birçok olumlu etkisi bulunmaktadır.

Bu nedenle araştırmada ilköğretim çağındaki 6-12 yaş grubu çocukların açık-yeşil alan kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında Çanakkale kent merkezinde bulunan ilköğretim okullarında anket çalışmaları yapılarak, çocukların ve ebeveynlerinin açık-yeşil alanları kullanım alışkanlıkları saptanmıştır.

Çalışmanın sonucunda çocukların serbest zamanlarında iç mekânda gerçekleştirilen aktivitelere daha çok katıldıkları ve dış mekânda ise kamusal açık-yeşil alanlar yerine yaşadıkları konutların bahçelerini kullandıkları belirlenmiştir. Ebeveynlerin güvenlik kaygılarının çocukların açık-yeşil alan kullanımları üzerine etkileri olduğu saptanmıştır. Çocukların cinsiyet ya da yaşadıkları konut tipinin açık-yeşil alan kullanım desenleri üzerine bir etkisi bulunmadığı belirlenmiştir. Ayrıca hem çocuklar, hem de ebeveynler mevcut açık- yeşil alanlarındaki oyun elemanlarının ve olanaklarının çeşitliliğini yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak, çocukların açık-yeşil alan kullanımlarını arttırmak için farklı yaş gruplarına hitap edecek çeşitlilikte ve kent bütününde oyun alanlarının tasarlanmasına ve açık-yeşil alan kullanımının çocukların yetiştirilmesi ve eğitilmesindeki ilgili paydaşlar tarafından teşvik edilmesine gerek duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Açık yeşil alan, kullanım alışkanlıkları, Çanakkale

Determination of The Public Green Space Usage Habits of Elementary Age Children: Sample of Çanakkale

Intense and fast-paced city life with the natural surrounds of children and adults , such as disconnections causing them to spend more time indoors increasingly inactive lifestyles are adopted . However, spending time in outer space and open green space to participate in activities on the physical and mental development has many positive effects .

In this study of primary school age children in the 6-12 age group, open - green space is to determine usage patterns Working under the Dardanelles , surveys made in the central district , open - green space for children and their parents has been identified patterns of use . As a result of the study carried out indoors in children's free time activities and when they go out more if they attend public open green spaces instead of - use is determined that the garden of the house they live . Security concerns of parents of children on the use of open - green space effects are thought to be . Children's gender or the type of housing they live open - green space that have an impact on patterns of usage is determined . In addition, both children and parents at the game elements in the current open - green space and the variety of facilities were evaluated as unsatisfactory . As a result, children's open - green space utilization to increase the different age groups that will cater to diversity and the city as a whole play area for the design of open green space utilization of the children's upbringing and training mAsİndAki by relevant stakeholders to promote is needed.

Keywords: Open- green space, usage habits, Çanakkale

Giriş

Kent strüktürünün önemli yapı taşlarından biri olan kentsel açık yeşil alanlar, insanların sağlıklı çevrelerde yaşamasında önemli rol oynamaktadır. İnsanlara daha nitelikli yaşam alanları sunabilmek için yapılaşmış çevreler ile yeşil alanların dengeli

bir dağılım içinde olması gerekmektedir. Şehir planları yapılırken bu durum göz önünde bulundurulmalı, kentsel açık yeşil alanlar ve yapılaşmış çevreler bir bütünlük oluşturabilmelidir. Belirli bir nüfusun ihtiyacına yetebilecek miktar ve nicelikte yeşil alan

oluşturulmasının yanı sıra kent bütününde makro formun bir belirleyicisi olarak yeşil alan konumlarının, birbiriyle bağlantılarının hizmet alanı içinde planlanması önemlidir (Yücekaya, 2013). Akdoğan (1987), açık alan kavramını, mimari yapı ve ulaşım alanları dışında kalan açıklıklar veya boş alanlar olarak tanımlanmaktadır. Aksoy (2008)'a göre kentin açık-yeşil alanları, kentsel yaşam kalitesini artırma özelliğini taşımaktadır. Yaşamı fiziksel ve psikolojik olarak daha rahat kılmak ve ihtiyaçlara daha uygun ortamlar oluşturmak için, kullanıcıların fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve sosyal yapısından kaynaklanan ihtiyaçlarını önceden kestirmek ve açık mekânlardan oluşan çevreyi bu ihtiyaçlara göre şekillendirmek gereklidir (Aksoy ve Akpınar, 2012).

Günümüzde yoğun ve hızlı tempolu kent yaşamı ve kent merkezlerinde açık ve yeşil alanların yeterli miktarda olmaması, insanların doğal çevreler ile bağlantılarının kopmasına neden olmaktadır. Özellikle çocukluk dönemindeki alışkanlıklar toplum sağlığı ve çevre bilinci açısından önem arz etmektedir. Kişinin çocukluk dönemindeki deneyimleri, yetişkinlikteki rolünün anahtarıdır. Bu nedenle çocukluk dönemi önemli bir safhadır. Yetişkinler gibi onlar da daha çok iç mekânlarda zaman geçirmeye yönelik pasif hayat tarzlarını gittikçe daha çok benimsemektedirler. Ayrıca çocukların doğal çevreler ile bağlantılarının kopmasına bilgisayar çağı da neden olmaktadır (Turgut ve Yılmaz, 2010; Aksoy ve Akpınar, 2012).

Oysa doğal çevreler Loukaitou-Sideris and Sideris (2010)' a göre çocukların fazla enerjilerini harcayabilecekleri, motor becerilerini geliştirebilecekleri ve diğer çocuklarla sosyal etkileşime girebilecekleri ve genellikle ev ve okullarından daha az kısıtlayıcı olan çevrelerdir (Anonim, 2008). Doğa, insanın baskın olduğu çevrelere göre çocuklar için daha yaratıcı oyun mekânları sunmaktadır. Oyun, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak ifade edilmektedir (Anonim, 2015). Heseltine ve Holborn (1987), oyunun çocuk üzerinde yadsınamayacak kadar önemli etkileri olduğunu birçok araştırmaya dayandırarak ortaya koymuştur. Dünya Çocuk Yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonu'nda oyunun, beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanı sıra, her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal önemi olduğu vurgulanmıştır (Bulut, 2003). Aynı zamanda

oyunun çocuğun zekâ, fiziksel gelişimi, psiko-motor gelişimi, duygusal gelişimi, zihin ve dil gelişimi ile sosyal gelişimi üzerinde etkisi vardır. Oyundaki özgür ortamın ve oyun içerisinde karşılaşılan problemlerin yine oynayanlar tarafından çözülmesi çocukların problemleri çözme yetilerinin dolayısıyla da zekâlarının gelişimine yardımcı olmaktadır. Birçok oyun düşünceye dayanmakta, karşıdakini akılla yenebilme temel kuralını taşımaktadır. Oyun aynı zamanda fiziksel gelişim olarak, kuvvet, dayanıklılık, esneklik ve beceri sağlar. Koşma, tırmanma sürünme gibi yoğun hareketliliğin olduğu oyunların kasların gelişip güçlenmesini, sindirim, solunum vb. sistemlerin düzenlenmesini sağlar. Ayrıca çocuklar doğumdan itibaren var olan psiko-motor yeteneklerini zamanla oyun içinde geliştirir. Gelişim süreci içerisinde kabiliyetini, tutma, çekme gibi işlemleri bilinçli olarak gerçekleştirir. İnce kasların gelişiminin yanı sıra el-göz koordinasyonunu da sağlamaktadır. Organları arasında koordinasyon yeteneğini geliştirir. Oyunun duygusal gelişim üzerine etkisi de bilinmektedir. Oyun çocuğun bütün duygusal tepkileri öğrenmesini sağlar. Çocuğun oyundaki hayal dünyası onun gerçek yaşamı daha iyi görmesini ve kavramasını sağlayarak psikolojik olgunluğuna yardımcı olur. Oyunlar çocuklarda kin, nefret duygularının yerine sevgi, saygı ve hoşgörüyü geliştirir. Oyunun zihin ve dil gelişimi üzerine etkisinde ise çocuk sürekli olarak zihinsel faaliyet içindedir. Bu durum yeni nesnelere ve kavramları tanımayı, kullanmayı ve karşılaştırma yoluyla da özellikleri anlamayı öğretir. Çocuk oyun içerisinde bulunan diğer arkadaşları ile kendini mukayese ederek yeni fikirler ortaya atar. Bu tür zihinsel çalışma algılama, yorumlama ve karar verme gibi zihinsel yeteneklerin gelişmesini sağlar. Dil gelişiminde ise çocuklarda ifade edebilme, anlatma gelişimine de büyük katkı sağlar. Oyunun sosyal gelişim üzerine etkisinde ise çocukların birlikte hareket etme, paylaşma, işbirliği ve katılım olgularını öğrenmesini sağlar. Birbirleriyle iletişimde bulunarak toplumsal yaşamda birey olarak hareket etmenin temel kurallarını öğrenir. Oyun bir grup çalışmasıdır ve kendine özgü kuralları vardır. Oyunun bu niteliği çocuklara kurallara uyumayı öğretir. Birey büyüdüğünde de toplumun kurallarına uyar ve toplumla uyumlu hale gelir (Anonim, 2008; Anonim, 2015; Uncu, 2015; Korkmaz, 2014)

Çocuğun yetişmesinde büyük etken olan oyun alanlarının doğa ile bütünlüğü önemlidir. Ancak günümüz kentlerinde çocuklar oyun

oynayabilecekleri yeşil alanları çoğu zaman yeterli miktarda ve kalitede bulamamaktadır. Tek taraflı tasarlanan standartlara uygun olmayan ve doğal malzemelerden uzak, çocuk oyun alanlarında oynamak zorunda kalmaktadırlar. Bu zorunluluk onları yeşil alanlardan uzaklaştırmaktadır. Bu hipotezin sorgulanması amacıyla yapılan araştırmada, Çanakkale kent merkezinde yaşayan ilköğretim çağındaki 6-12 yaş grubu çocukların, açık-yeşil alan kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında Çanakkale kent merkezinde ilköğretim okullarında anket çalışmaları yapılarak, çocukların ve ebeveynlerinin açık-yeşil alanları kullanma alışkanlıkları (kullanım sıklığı, amacı, süresi, gerçekleştirilen fiziksel aktiviteler vb.) saptanmıştır. Aynı zamanda anket bulguları değerlendirilerek, açık-yeşil alanlarda çocukların dış mekân kullanım etkinliğinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Materyal ve Yöntem

Çalışmanın materyalini; Çanakkale kent merkezinde bulunan 6 adet okulda eğitim öğretim gören 6-12 yaş arası ilköğretim çağındaki çocuklar ve ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmada, 6-12 yaş arası ilköğretim çağındaki çocukların ve ebeveynlerin, açık ve yeşil alan kullanım desenlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla Oğuz ve ark. (2011)'nin yaptığı araştırmadan yararlanılarak, hedef kitlenin; açık-yeşil alanlara erişilebilirliği, kullanım sıklığı, kullanım amacı, kullanım süresi, açık-yeşil alanlarda gerçekleştirdikleri fiziksel aktiviteleri, açık-yeşil alanlara ilişkin olumlu ve olumsuz yaklaşımları anket yöntemiyle irdelenmiştir.

Anket çalışması iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada okullarda birebir hedef kitle ile serbest zamanlarında katıldıkları ve yapmayı istedikleri dış mekân faaliyetlerine ilişkin veriler resim ve/veya yazı yoluyla toplanmıştır. Pluhar et al. (2010)'a göre; "Çiz-ve-Yaz" tekniği olarak bilinen bu yöntem daha önce çocuklarla yapılan birçok çalışmada veri yöntemi olarak sıklıkla kullanılmış ve etkinliği kabul edilmiştir (Oğuz ve ark., 2011).

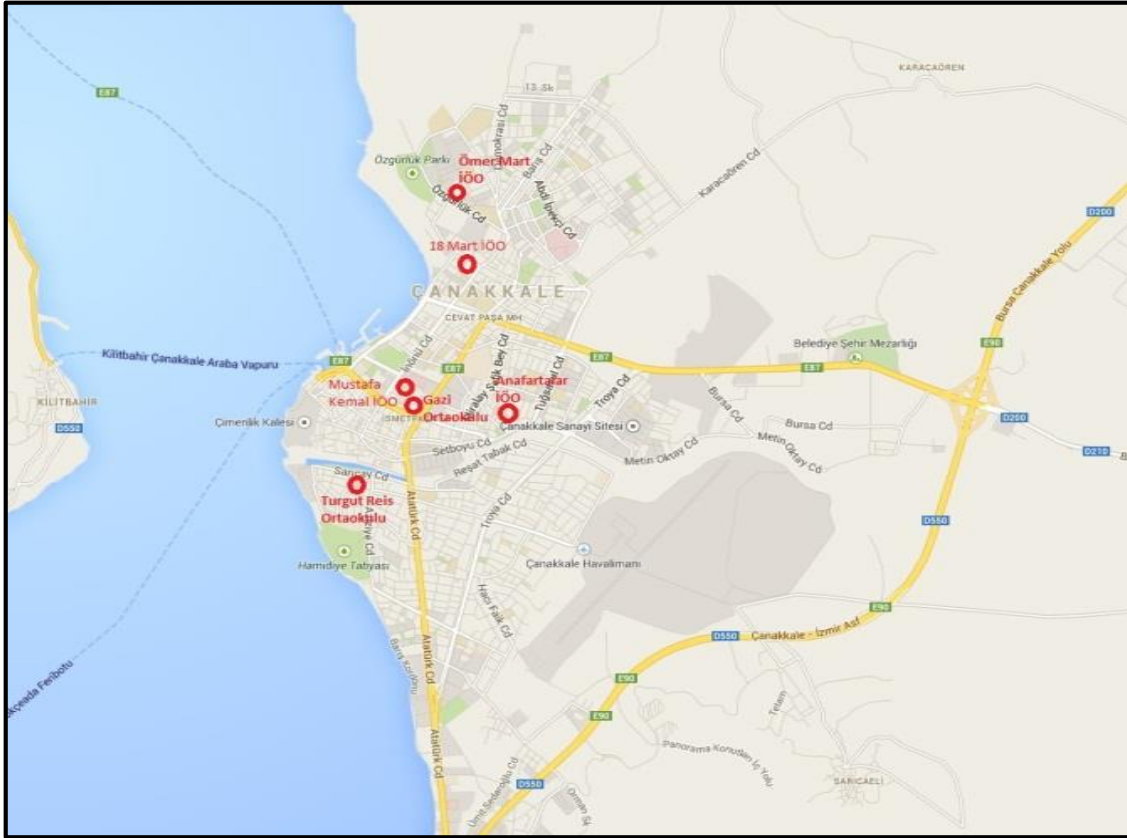
İkinci aşamada ise, yine okullar aracılığı ile hedef kitlenin açık-yeşil alan kullanım desenlerini belirlemeye yönelik daha kesin bilgiler toplayabilmek ve bu konuda ebeveynlerin yaklaşımlarını belirlemek üzere uygulanmış açık ve

kapalı uçlu sorulardan oluşan anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Ailenin, çocukların açık-yeşil alan kullanım desenlerini yönlendirmedeki etkisi ve 6-12 yaş grubunun anketlerde tutarlı cevap verme olasılıklarının zayıf olması göz önüne alındığında, anket formlarının ebeveynler tarafından doldurulması uygun görülmüştür. Bu nedenle çalışma kapsamında daha detaylı veriler elde edebilmek amacıyla, anket formları hem ebeveynler hem de hedef kitleye yönelik olmak üzere hazırlanmıştır. Ankette açık ve kapalı uçlu 40 soru bulunmakta olup, toplam üç bölümden oluşmaktadır: (1) kişisel bilgiler, (2) açık ve yeşil alanlara ilişkin düşünceler ve kullanımlar, (3) çocukların açık ve yeşil alan kullanımları.

Anketlerin ebeveynlere ulaştırılmasında ve çocuklara uygulanmasında en etkin yolun ilköğretim okulları aracılığıyla olacağına karar verilmiştir. Buna göre Milli Eğitim İl Müdürlüğünden alınan veriye göre Çanakkale kent merkezinde yer alan, ilköğretim ve ortaokulların listesinden mahalle bazında her mahalleden örneklem okullar seçilmiştir. Çanakkale kent merkezi toplam 7 mahalleden oluşmaktadır. Bunlardan Fevzi Paşa Mahallesi, Namık Kemal Mahallesi ve Kemalpaşa Mahallesinde okul bulunmadığı için komşu mahallelerden örneklem olarak seçilen birer adet okulların bu mahalleleri de temsil edebileceği düşünülmüştür. Ancak örneklem olarak sadece en büyük mahalle olan Barbaros mahallesinden sözü edilen mahallelere yakınlığı nedeniyle 2 okul seçilmiştir. Anketlerin gerçekleştirildiği okullar; Mustafa Kemal İlköğretim Okulu (Barbaros Mahallesi), Turgut Reis Ortaokulu (Barbaros Mahallesi), Onsekiz Mart İlköğretim Okulu (Cevatpaşa Mahallesi), Anafartalar İlköğretim Okulu (İsmetpaşa Mahallesi), Ömer Mart Ortaokulu (Esenler Mahallesi), Gazi Ortaokulu (İsmetpaşa Mahallesi) olarak seçilmiştir. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınarak bu okullarda anket çalışması yapılmıştır. Okulların mekânsal dağılımları Şekil 1'de verilmiştir.

Her okula 40 adet olmak üzere toplam 240 adet anket yapılmıştır. Anket formları teslim alındıktan sonra, verilerin analizi aşamasında toplam 134 adet anket formunun değerlendirilebilir nitelikte olduğu belirlenmiştir.

Şekil 1. İncelenen okullar (Google harita, 2014).

Figure 1. Researched school (Google map, 2014).

Analiz ve Bulgular

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen anket çalışmalarının analizinden elde edilen bulgular aşağıda iki bölüm halinde açıklanmıştır.

Birinci Aşama Çocuklara Uygulanan Anket Formlarına İlişkin Bulgular

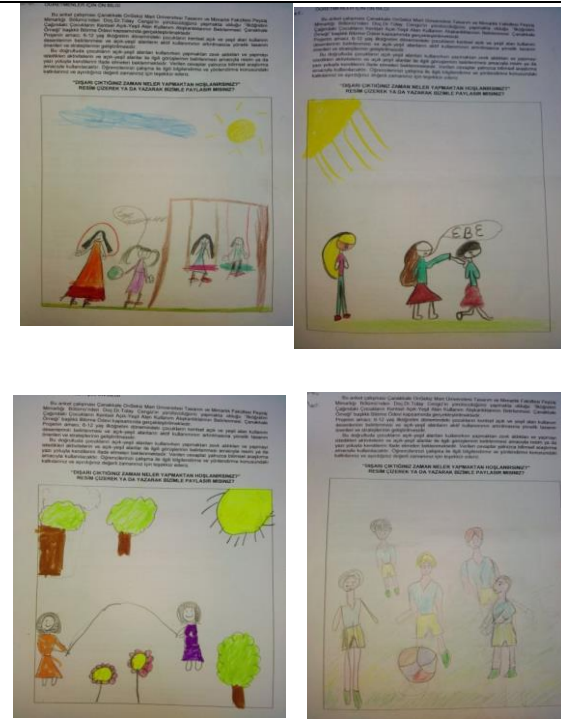
Araştırma kapsamında 6 okulda yapılan anket çalışmaları ile toplanan veriler (resim ve yazılar), yaş gruplarına ya da sınıflara ayrılarak daha detaylı bir inceleme yapılmıştır (Şekil 2). Buna göre;

- 1. sınıf öğrencileri dış mekân ile ilgili beklentilerini büyük oranda resimle anlatmaya çalışmıştır. Çizdikleri resimlere göre bu yaş grubu için dış mekânda en çok gerçekleştirilen etkinlik top oynamaktır. İkinci sırayı arkadaşlarıyla oynanan oyunlar almaktadır. Bir diğer tercih edilen aktivite salıncakta sallanmak ve uçurtma uçurmak olarak tercih edilmiştir.

- 2. sınıf öğrenciler de resimle kendini ifade etmişlerdir. 2.ci sınıfa giden öğrencilerin resimleri 1. sınıf öğrencilerine göre biraz daha tanımlı ve ifadeleri güçlüdür. Genel olarak bu yaş grubunun dış mekân aktivite tercihleri, bir önceki grubun tercihleri ile paralel şekildedir. En çok tercih edilen etkinlik çocuk parklarında oyun oynayarak zaman geçirmektir. Bunun yanı sıra top ile oynanan oyunlar özellikle erkek çocukları tarafından tercih edilmiştir. Ayrıca, arkadaşlarla oynanan çeşitli oyunlar talep görmekte olup, bisiklete binme, ip atlama gibi ifadeler de çizimlerde yer bulmaktadır.
- 3. sınıf öğrencilerinin dış mekânda zaman geçirme biçimleri de 1. ve 2. sınıfların aktivitelerine benzer şekillerde olup, 3. Sınıf öğrencileri yazı ve resmi beraber kullanarak daha tanımlı çizimler gerçekleştirmişlerdir. Bu yaş grubunda en çok tercih edilen etkinlik arkadaşlarıyla birlikte oynayabildikleri oyunlar (saklambaç, seksek vb.) olmuştur. Bu yaş grubu rahatça oynayabilecekleri geniş

yeşil alanlar istediklerini de ifade etmişlerdir.

- 4. sınıf öğrencilerinin çalışmaları incelendiğinde, yazılı anlatımların çizimlerden daha çok yer tuttuğu görülmektedir. Çalışmalarla ortaya çıkan sonuç, bu yaş grubunun en çok kaydırak, salıncak gibi çocuk oyun elemanlarıyla oynamaktan hoşlandıkları görülmektedir. Ayrıca topla oynanan oyunlarda resimlerle ifade edilmektedir.
- 5. sınıf öğrencilerinin ağırlıklı olarak yazılı olan anlatımları doğrultusunda varılabilecek önemli nokta; arkadaşlarla sohbet etmek, gezmek, birlikte oyunlar oynamak gibi sosyal etkinlikler de yoğun olarak tercih edilmekte ve bisiklete binmek, yüzmek, piknik yapma gibi aktivitelerde dış mekânı cazip kılmaktadır.
- 6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencilerinin dış mekân etkinlikleri genel olarak bir önceki yaş grubuna benzer özellikler göstermekte olup, spor sahaları, bisiklet yolları, yeşil alanlar genel dış mekân beklentileridir.

Şekil 2. Çocukların çizim ve yazılı ifadelerinden örnekler.

Figure 2. Examples of children's drawings and written expression .

İkinci Aşama Ebeveynlere Uygulanan Anket Formlarına İlişkin Bulgular

Ebeveynler tarafından doldurulan ve hem ebeveynlerin hem de çocukların açık-yeşil alan kullanım alışkanlıklarını belirlemeye yönelik olan bu aşamada toplam 134 anket formu değerlendirilmiştir. Buna göre anket formlarını cevaplayan katılımcıların %44'ü bayan, %56'sı erkektir. Katılımcıların büyük çoğunluğu olan % 36'sı 35-39 yaş arasındayken, % 4'ü 25-29 yaş, %24'ü 30-34 yaş, % 23'ü 40-44 yaş, %11'i 45-49 yaş ve %2'si 50 yaş üstüdür. Katılımcıların çocuklarının % 42'si erkek, % 58'i kızdır. Katılımcıların %67'si apartman dairesinde, % 16'sı sitede, % 12'si müstakil evde ve % 5'i diğer konut tiplerinde ikamet etmektedir.

Katılımcıların açık ve yeşil alanları günlük %4 oranında yetersiz olarak kullandıkları görülmektedir. On beş günde bir kullanım oranı %27'dir. Verilere göre haftada bir (% 49) olan açık yeşil alan kullanımının yeterli olmadığı görülmektedir. Parkların kullanımının en fazla yaz aylarında daha sonra sırasıyla ilkbahar, sonbahar ve son olarak da en az kış mevsimlerinde olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların %76'sı açık-yeşil alanlara çocukları ile birlikte gittiklerini belirtirken yalnızca %3'ü tek başlarına açık-yeşil alanları kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulguya paralel olarak katılımcıların % 51'inin açık-yeşil alanlara öncelikle gitme sebebinin gezme olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin açık-yeşil alanlara gitmelerindeki en çok tercih edilen diğer bir neden de çocuklarının oyun oynaması olarak saptanmıştır. Katılımcıların % 57'si yürüyerek, % 37'si arabayla, geri kalanlar ise toplu taşıma ve bisiklet gibi araçlarla kullandıkları açık-yeşil alanlara eriştiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük kısmının (%43) bu alanlarda ortalama 1-2 saat arası zaman geçirdikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla 30 dakika-1 saat arası (% 30), 2 saatten fazla (%26) ve 30 dakikadan az (%1) olarak vakit geçirmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların açık- yeşil alanlara gidiş amaçlarıyla, katılımcı yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken; ikamet etme süreleriyle ve katılımcıların çocuklarının sayısı arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Katılımcıların %75'i kent merkezi genelinde açık-yeşil alan varlığını yetersiz buluyorken, %78'i ikamet ettikleri mahalledeki yeşil alanların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. %27'si ikamet ettikleri

mahallelerde yer alan açık-yeşil alanlardan memnun olduğunu, %38'i memnun olmadığını, %35'i ise kısmen memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların ikamet ettikleri mahallede yer alan açık-yeşil alanlara ilişkin memnun oldukları konular ise erişebilirlik (45%), bakım ve temizlik (30%), yeşil alanlar (15%), güvenlik (5%) ve çocuk oyun alanları (5%) olarak belirtilmiştir. Memnun olmadıkları konular ise kirlilik (50%), sokak hayvanlarının varlığı (22%), ağaçlandırma eksikliği (20%), zayıf güvenlik (5%), bakımsızlık (2%) ve araç park yerlerinin yetersiz olması (1%) olarak sıralanmıştır.

Ebeveynler, Çanakkale genelinde açık-yeşil alanlara ilişkin olarak; alansal yetersizlik, genel tasarım özellikleri ve sokak hayvanlarının varlığından memnuniyetsizlik duymaktadırlar. Sokak hayvanlarının kısırlaştırılması, bakımının yapılması ve gerektiğinde toplanması ile ilgili yasal düzenlemeler yerel yönetimleri sorumlu kılmaktadır. Yerel yönetimler tarafından tasarlanan ve uygulaması yapılan kamusal açık-yeşil alan örneklerine bakıldığında peyzaj tasarımı yönünden tatmin edici, özgün örneklerle rastlamak zordur. Bu nedenle özellikle mahalle ya da semt parkı olarak tanımlanan açık-yeşil alanlarda

birbirinin neredeyse aynısı ve özgünlükten uzak tasarım örnekleri görülmektedir. Hem ebeveynler, hem de çocuklar bu konuyla ilgili memnuniyetsizliklerini anket çalışmalarında dile getirmişlerdir.

Katılımcıların çoğunluğu (%38) bir parktan beklentilerinde öncelikli olarak sessizlik ve sakinlik, ikinci olarak yeşil alanların varlığına önem verirken, çocukların oyun aktivitelerinin yer alması üçüncü derecede önem verdikleri ölçüt olmuştur. Katılımcıların %41'i açık-yeşil alanları yeteri kadar kullanmadıklarını düşünmektedirler. Bunun olası sebepleri olarak, yeterli zamanının olmaması (%56) öncelikli olarak ifade edilmiştir. Bu cevabı sırayla güvenli bulunmaması, evde zaman geçirilmesinin tercih edilmesi ve parkların temiz ve bakımlı olmaması izlemiştir. Katılımcıların açık-yeşil alanlarda geçirdikleri süre ile açık-yeşil alanlarından beklentileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ayrıca cinsiyetleri ile verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1. Açık-yeşil alanlara ilişkin katılımcıların görüşleri.

Table 1. Participants ' opinions regarding the open- green space

İfade Expression	Katılıyorum Agree (%)	Kararsızım Unstable (%)	Katılmıyorum Disagree (%)
Açık ve yeşil alanlarının varlığının önemli olduğunu düşünüyorum.	95	3	2
Açık ve yeşil alanların kentin yoğun temposunda insanları rahatlattığını düşünüyorum.	94	4	2
Yeşil alanlarının hava kirliliğini azalttığını düşünüyorum.	86	13	1
Açık ve yeşil alanların doğayı tanıma fırsatı sunduğunu düşünüyorum.	90	7	3
Çanakkale'de yeterli kentsel açık ve yeşil alan bulunduğunu düşünüyorum.	52	21	27
Açık ve yeşil alanların her türlü cinsiyet, ırk, etnik grup ve gelir seviyesine sahip kişiler tarafından kullanılması beni rahatsız etmiyor.	17	38	45

Katılımcıların açık-yeşil alanların rolü ve önemine ilişkin görüşlerinde (Tablo 1) bilinç düzeyleri farklı olmasına rağmen, güvenlik konusunda tedirginlik görülmektedir. Bu nedenle açık-yeşil alanların her türlü cins, ırk, etnik grup ve gelir seviyesine sahip kişiler tarafından kullanılması ebeveynlerin büyük

çoğunluğunu (%45) rahatsız etmektedir. Bu konuda kararsız olanlarda oran olarak (%38) oldukça fazla görülmektedir.

Bundan sonraki aşamada anketin çocuklara ilişkin bölümü incelenmiştir. Çocukların %45'i ev/apartman/site bahçesini kullanırken, %36'sı

mahalle parkını, geri kalan %19'u ise hem mahalle parkını hem de yaşadığı konutun bahçesini kullanmaktadır. Mevsimlere göre çocukların açık-yeşil alanları kullanma sıklığında, hava sıcaklığı açık-yeşil alan kullanımını etkileyen en önemli etkenlerden biri olarak vurgulanmıştır. Özellikle hava sıcaklığının yüksek olduğu ilkbahar ve yaz mevsimlerinde hedef kitle tarafından açık-yeşil alanların günlük kullanım oranının arttığı saptanmıştır. Çocukların açık-yeşil alanları kullanım sıklığı ile ne cinsiyetleri, ne yaşı, ne de ikamet ettikleri konut tipi arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Çocuklar serbest zamanlarını en çok bilgisayar kullanarak (31%) geçirmektedirler. Bunu sırasıyla TV seyretmek (23%), arkadaşlarıyla ve/veya kardeşleriyle oynamak (21%), sokakta ya da çocuk oyun alanlarında oynamak (14%), tek başına evde oyun oynamak (5%) ve önemsiz oranda spor yapmak (3%), kitap okumak (1,50%) ve diğer aktiviteler izlemektedir. Özellikle mevcut açık-yeşil alanların genel fiziksel tasarımları ve çocuklar için sunulan aktiviteleri yetersiz bulunmaktadır. Hedef kitlenin serbest zaman aktiviteleri incelendiğinde; iç mekânda gerçekleştirilen aktivitelerin (TV seyretmek, bilgisayar kullanmak vb.) belirgin bir biçimde dış mekân aktivitelerine oranla daha fazla tercih edildiği saptanmıştır. Bu sonucun elde edilmesinde toplumsal pasif yaşam tarzının etkisinin fazla olduğu düşünülmektedir.

Özellikle ailelerin günlük açık-yeşil alan kullanım oranları irdelendiğinde, çok düşük bir kitlenin bu alışkanlığa sahip olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin çoğunun açık-yeşil alanlara öncelikli gidiş sebebi zaten çocuklarını oyun oynamaya götürmektir. Çocukların dış mekân aktivitelerini daha az tercih etmelerinde, ebeveynlerin bu alışkanlıklarının da rol oynayabileceği dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte ebeveynlerin, çocuklarının kendi ev/site/apartman bahçeleri dışında kamusal açık-yeşil alanları kullanmaları ile ilgili endişeleri de dış mekân aktivitelerinin daha az tercih edilmesini etkiliyor olabilir. Ebeveynlerin açık-yeşil alanlarda geçirilecek zamanın çocuklarının fiziksel ve ruhsal sağlıkları açısından önemli olduğuna dair bilinçlilik düzeyi oldukça yüksek bulunmuştur. Buna rağmen çocuklarının güvenliği açısından duydukları endişelerin, çocukların açık-yeşil alan kullanım sıklığını olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

Katılımcılara çocuklarının aktif olarak sporla ilgilenip ilgilenmedikleri sorulduğunda %39'u ilgilendiğini belirtmiştir. Sporla ilgilenen bu

çocukların %53'ü bir spor kulübüne üye ve amatör sporcu iken, %28'i okulun spor aktivitelerine katılmakta, %10'u ise özel spor kulübüne üyedir.

Çocuklar en fazla site parklarında (%45) oyun oynamaktadırlar. Bunu mahalle parkları (%36) takip etmektedir. Diğer katılımcılar herhangi bir cevap vermemişlerdir. Çocukların %44'ü açık yeşil alanlara ebeveynleriyle giderken, %24'ü arkadaşlarıyla, %22'si kardeşi ile, %2'si tek başına ve yine %8'i ailenin diğer fertleriyle gitmektedirler. Çocukların %48'i parklarda ortalama 1-2 saat zaman geçirirken, %29'u 2 saatten fazla, %20'si 30 dakika-1 saat arası, geri kalanı ise 30 dakikadan az süre geçirmektedirler. Yaşadıkları konut tipi ve parkta geçirdikleri zaman karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Çocukların açık-yeşil alanlara ulaşım biçimleri irdelendiğinde %55 oranında bir çoğunluğun yürüyerek parklara gittiği, bunu %30 ile arabayla ulaşımın izlediği görülmektedir. Çocukların yalnızca %5'i bisikletle bu alanlara gitmektedir. %10'u toplu taşıma araçlarını kullanmaktadırlar.

Çocuklar park ve çocuk oyun alanlarında, çocuk oyun elemanları ile yapılan aktivitelerden (41%) zevk almaktadır. Bunu top oynama (24%) ve bisiklet kullanma (15%) aktiviteleri beklenilene göre daha düşük oranda takip etmektedir. Ayrıca koşma (11%), seksek oynama (7%), evcilik oynama (6%) ve kumda oynama (3%) aktivitelerinin çok tercih edilmediği görülmüştür. Bisiklet çok tercih edilen bir aktivite tipi olmasına karşın, açık yeşil alanlarda ve semt genelinde özellikle bu amaçla tasarlanmış yollar ve bağlantıların bulunmaması aktivitenin yüksek oranda gerçekleştirilmesini önleyen nedenlerden biri olabilir. Çocukların en fazla oynamayı istedikleri top oyunları için de aynı sonuç söz konusudur. Her park için olmasa bile, mekânsal olarak olanak tanıyan açık-yeşil alanlarda, çocukların grup olarak top oynayabilecekleri geniş, çim ya da yapay malzemeli alanlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Katılımcılar çocuk oyun elemanları tasarımında çeşitliliğin yeterli olmadığı ve bu alanların güvenli olmadığını ifade etmiştir. Tasarımın kullanımı etkilemesi nedeniyle, araştırmada mevcut çocuk oyun alanlarının tasarımlarına ilişkin katılımcı görüşleri analiz edilmiştir (Tablo 2).

Katılımcılarda açık-yeşil alanların çocuklarının fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerine olan olumlu etkileri konusundaki bilinçlilik düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 2. Çocuk oyun alanlarının tasarımlarına ilişkin katılımcı görüşleri

Table 2. Participants' opinions regarding the design of the children's playground

İfade Expression	Katılıyorum (%) Agree	Kararsızım(%) Unstable	Katılmıyorum (%) Disagree
Çocuk oyun elemanlarının çeşitliliğini yeterli buluyorum	25	40	35
Çocuk oyun elemanlarının tasarımını güvenli buluyorum	42	23	35
Bu alanlardaki zemin malzemesinin güvenli olduğunu düşünüyorum	42	35	23
Bu alanlarda doğa ile ilişki kurabildiğime inanıyorum	53	28	19
Bu alanların yeteri kadar büyük olduğunu düşünüyorum	52	31	17

Tablo 3. Açık-yeşil alan kullanımları ile ilgili genel düşünceler

Table 3. The general idea about the use of open-green space

İfade Expression	Katılıyorum Agree (%)	Kararsızım Unstable (%)	Katılmıyorum Disagree (%)
Çocukların doğal çevrelerle ilişkilerinin kentlerde kurulabilmesi için açık ve yeşil alanların gerekli olduğuna inanıyorum.	90	7	3
Açık ve yeşil alanların sosyal becerilerin (arkadaşlık kurma, paylaşma gibi) kazanılmasında rol oynadığını düşünüyorum.	87	11	2
Çocuğumun açık ve yeşil alanlarda/oyun alanlarında zaman geçirmesinin onun fiziksel sağlığı açısından yararlı olduğunu düşünüyorum.	96	2	2
Çocuğumun açık ve yeşil alanlarda/oyun alanlarında zaman geçirmesinin onun ruhsal sağlığı açısından yararlı olduğunu düşünüyorum.	92	7	1
Çocuğumun serbest zamanının çoğunu evde zaman geçirmesini tercih ederim.	25	38	37
Parkları ve oyun alanlarını, gelen diğer kullanıcılar yönünden güvensiz buluyorum.	35	23	42
Araç trafiği yüzünden çocuğumun bu alanlara gitmesinden endişe duyuyorum.	44	26	30
Çocuk oyun elemanlarını (salıncak, kaydırak vb.) kullanmasını güvenli bulmuyorum.	24	37	39
Çocuğumun gözümün önünden ayrılmasından endişe duyuyorum.	41	24	35
Çocuğumun evin ya da apartmanın bahçesinde oynamasını tercih ederim.	36	25	39
Çocuğumun parklarda onaylamayacağım arkadaşlar edinmesinden endişe duyuyorum.	42	18	40
Çocuğumun açık ve yeşil alanlarda gereğinden çok zaman geçirdiğini düşünüyorum.	6	16	78
Çocuğumun bilgisayar kullanmasının onun için daha faydalı olacağına inanıyorum.	6	13	81
Çocuğumun TV seyretmesinin onun için daha faydalı olacağına inanıyorum.	2	20	78

Fakat ebeveynlerin bu alanları kullanırken güvenlik nedeniyle endişeli oldukları görülmüştür. Son olarak katılımcılara çocuklarının açık-yeşil alanlarda zaman geçirmesi ve aktif olmaları konusundaki düşünceleri açık uçlu olarak sorulmuştur. Burada öne çıkan konular sırasıyla; mevcut açık-yeşil alanlarda çocuklara yönelik farklı aktivitelere yer verilmesi gerektiği, bu alanların tasarımının iyileştirilmesi gerektiği, bu alanlarda bakım ve güvenlik konularında kalitenin iyileştirilmesi gerektiği ve çocuklar için daha yararlı/eğlenceli mekânlar oluşturulması gerekliliği vurgulanmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularına dayanılarak ortaya konulan en önemli sonuç, çocukların serbest zamanlarında iç mekânda gerçekleştirilen aktivitelere daha çok katılmaları ve dışarı çıktıklarında ise kamusal açık-yeşil alanlar yerine yaşadıkları konutların bahçelerini kullanmalarındadır. Bu sonucu, Oğuz ve ark. (2011)'nin yaptığı benzer bir araştırma desteklemektedir. Oğuz ve ark. (2011), çocukların dış mekân aktivitelerini daha az tercih etmelerinde, ebeveynlerin iç mekân alışkanlıklarının da rol oynayabileceğini ifade etmişlerdir. Araştırmanın diğer bir önemli sonucu ise hem çocukların, hem de ebeveynlerin mevcut açık- yeşil alanlarında ki oyun elemanlarının ve olanaklarının çeşitliliğini yetersiz olarak değerlendirmeleridir. Ayrıca ebeveynler hem Çanakkale kent merkezinde, hem de mahallelerinde bulunan açık-yeşil alanları yetersiz bulmuşlardır. Ancak var olan yeşil alanların da yeterince kullanılmadığı saptanmıştır. Ebeveynlerin güvenlik kaygıları nedeniyle, çocukların tek başına açık-yeşil alan kullanımları üzerine olumsuz yönde etkileri olduğu belirlenmiştir. White (2004) ve Veitch et al. (2007) ise yaptıkları araştırmada bu güvensizliğin gelişmiş toplumlarda da görülen bir olgu olduğunu bildirmişlerdir (Oğuz ve ark. 2011). Araştırma sonucuna göre bütün yaş gruplarındaki çocukların genel olarak dış mekândan beklentileri; çocuk oyun alanları, parklar, bisiklete binilebilecek alanlar ve top oyunları oynayabilecekleri spor alanları olmuştur.

Çocukları açık-yeşil alanlara çeken en önemli etken "oyun" dur. Oyun, çocuğun beden, zihin, psikolojik ve sosyal açıdan sağlıklı gelişebilmesini sağlayan temel bileşenlerden biridir (Uzun ve ark.,

2010; Çukur, 2011; Karadağ ve ark., 2012). Gelişim psikolojisi alanında yapılan araştırmalar, çocukluk döneminde oyunla kazanılan bilincin ileriki yaş dönemlerini de etkilediğini ortaya koymaktadır (Çukur ve Özgüner, 2008; Uzun ve ark., 2010). Ülke genelinde çocuk oyun alanları tasarım yaklaşımları değerlendirildiğinde pek çok çevresel problemi beraberinde getiren hızlı kentleşme, oyun ve oyuncak kavramının da hızlı bir değişim ve çeşitlilik içerisine girilmesinde etken olmuştur. Bu araştırmayı destekler nitelikte diğer araştırmalarda da (Çukur ve Özgüner, 2008; Turgut ve Yılmaz, 2010; Çukur, 2011; Çelik, 2012; Karadağ ve ark. 2012) ortaya konulduğu gibi üretilen oyun araçlarının çocukların hayal güçlerini sınırlandırıcı yapıda olması, oyunla elde edilebilecek kazanımlara ulaşılmasını engellemekte, çocukları sınırlayarak sıkılmalarına yol açmakta, kullanım süresini ve sıklığını oldukça azaltmaktadır.

Son yıllarda yapılan araştırmalarda, dış mekânda oluşturulan oyun mekânlarının açık-yeşil alanların kullanılmasında ve doğa bilincinin oluşturulmasında önemli bir etken olduğu ortaya konulmuştur. Kentleşme yoğunluğunda, yeşil alanların kullanımının sağlanması ile oluşturulan doğa bilinci, çocuğa oyun eylemi üzerinden ve doğal mekân kullanımıyla verilmelidir. Çukur ve Özgüner (2008)'e göre bu aynı zamanda "ekolojik benlik bilinci" kazandırmayı sağlayacak fiziksel mekan düzenlemesidir. Ekolojik benlik bilinci, oyun üzerinden açık-yeşil mekânların kullanımı ile (konut yakın çevresinde) deneyimleyerek kazandırılmalıdır. Böylece ekolojik benlik, oyun ve mekan yoluyla edinilecek deneyimle bilinç taşınacak; sonuçta doğa koruma kendiliğinden gerçekleşerek bilinç dışı hale gelecektir.

Ekolojik temelli çocuk oyun alanlarının tasarımında; ilk önce oyun alanı olabilecek bozulmamış doğal alanlar tespit edilmelidir. Bu konuda Ergin (1982)'in geliştirdiği "oyun bölgesi" tanımına temellenen ve peyzaj düzenlemesiyle oyun alanlarında doğal öge ve doğal mekân tasarımını içeren bir kavram önerilmektedir (Çukur ve Özgüner, 2008). Bu kavramda Oğuz ve ark. (2011)' da belirttiği gibi doğal alanları oluşturan arazinin engebeli formu, kayalar, su, kum, bitkiler vb. elemanlardan yararlanmak özellikle kentsel alanlarda büyümekte olan çocukların yeşil alanlar ile ilişkilerinin erken yaşlarda kurulması üzerine olumlu etkilerde bulunarak fiziksel ve ruhsal

sağlıklarını korumalarına yardımcı olacaktır. Ancak günümüzde açık-yeşil alanlarda tasarımı yapılacak mekân genellikle doğal yapısından uzaklaştırılmakta ve tahrip edilmektedir. Bu durum çocukların yeşil alan kullanımını kısıtlamakta ve doğa bilinci kazanmasını önleyebilmektedir.

Sonuç olarak, çocukların açık-yeşil alan kullanımlarını arttırmak için farklı yaş gruplarına hitap edecek çeşitlilikte ve kent bütününde oyun alanlarının tasarlanmasına ve açık-yeşil alan kullanımının çocukların yetiştirilmesi ve eğitilmesindeki ilgili paydaşlar tarafından teşvik edilmesine gerek duyulmaktadır. Ayrıca açık-yeşil alanlar birer dış mekân eğitim alanı olarak düşünülmeli ve doğa içinde edinilen deneyimle hem eğitim olanağı tanıyan hem de yaratıcılıklarını geliştiren mekânlar olarak algılanmalıdır.

Not: Bu araştırma, lisans son sınıf öğrencisinin Bitirme tezi olarak yapılan araştırmanın yeniden düzenlenmesi ile oluşturulmuştur. Bitirme tezinin yürütücüsü ve çalışmayı yapan mezun öğrenci eserin yazarlarını oluşturmaktadır.

Kaynaklar

- Anonim, 2008. <http://www.msxlab.org/forum/anne-ve-cocuk/116790-oyun-kavrami-ve-oyunun-cocugun-gelisimi-uzerindeki-etkisi.html#ixzz3QJStCot1>
- Anonim, 2015. Oyun. http://www.kadimdostlar.com/aile_hayati_anne_ve_cocuk_f121/oyun_kavram_ve_oyunun_cocugun_gelisimi_uzerindeki_t49168.html
- Aksoy, Y. ve Akpınar A., 2012. Yeşil Alan Kullanımı ve Yeşil Alan Gereksinimi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Dergisi.
- Bulut, SZ., 2003. Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi: Erzurum Örneği. Milli Eğitim Dergisi, sayı 158.
- Çelik, A., 2012. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Alan Kullanımı: Kocaeli Örneği. Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Derg., 43 (1): 79-88, 2012. J. of Agricultural Faculty of Atatürk Univ., 43 (1): 79-88, ISSN : 1300-9036
- Çukur, D. ve Özgüner, H., 2008. Kentsel Alanda Çocuklara Doğa Bilinci Kazandırmada Oyun Mekânı Tasarımının Rolü. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 2, Yıl: 2008, ISSN: 1302-7085, Sayfa: 177-187
- Çukur, D., 2011. Okulöncesi Çocukluk Döneminde Sağlıklı Gelişimi Destekleyici Dış Mekan Tasarımı. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi SDU Faculty of Forestry Journal, 12: 70-76
- Google, 2014. <https://maps.google.com/>.
- Karadağ, AA., Mutlu, S., Sayın, Ş., 2012. Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği. Ormanlık Dergisi 8(2), 45-56 .
- Korkmaz, E., 2014. Oyunun Çocuk Gelişimine Etkisi ve Çocuk Oyun Alanları Tasarım Kriterleri. <http://www.planlama.org/index.php/arastirmalar/makaleler/60-oyunun-cocuk-geliimine-etkisi-ve-cocuk-oyun-alanlar-tasarm-kriterleri>
- Oğuz, D., Kaymaz, I., Cengiz, Ö.C., 2011. Çocukların Açık-Yeşil Alan Kullanım Desenlerinin Belirlenmesi: Çayyolu Örneği. Ankara Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projesi, Proje Numarası: 09B4347012, Ankara.
- Turgut, H., Yılmaz, S., 2010. Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, Cilt: IV, Sayfa: 1618-1630, Artvin.
- Uncu, Ş., 2015. Çocuğun gelişiminde oyunun yeri. <http://www.doktorsitesi.com/makale/cocugun-gelisiminde-oyunun-yeri>
- Uzun, N., Varnacı, Uzun, F., Keleş Ö., 2010. Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci, Çevresel Tutum, Düşünce Ve Davranışlarının Doğa Eğitimi Projesine Bağlı Değişimi ve Kalıcılığının Değerlendirilmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Electronic Journal of Social Sciences, C.9 S.32 (384-401), ISSN:1304-0278, www.esosder.org.
- Yücekaya F., 2013. Kilis'te Açık Yeşil Alanlar ve Park Nitelikleri. Erciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı.